

NEDELJA

NEDELJNI PREGLED VAŽNIJH DOGAĐAJA U SVETU NAFTI I GASA

28. februar 2014.

NAFTA

KARTA ZA NEZAVISNU ŠKOTSKU? [OVDE](#)

[VB: NOVI NAFTNI REGULATOR](#)

[SHELL-OVA ALBANSKA VEZA](#)

[.. ZA NAFTU RAFINERIJU ODESA](#)

[MOL: MANJI PRIHODI U 2013.](#)

[TURSKA NACIONALIZUJE TANAP?](#)

[EU NAPUNILA SKLADIŠTA GASA](#)

Енергија живота

[VELIKE NADE U JADRAN](#)

LONDON – Vlade Škotske i Britanije iznele su ove nedelje oprečna gledanja na buduću eksploataciju nafte iz Severnog mora, što je uz valutu i članstvo u Evropskoj uniji centralno pitanje kampanje za škotski referendum o nezavisnosti koji će se održati 18. septembra. Premijer Škotske Alex Salmond rekao je u ponedjeljak da bi nezavisna Škotska trebalo da sledi primer Norveške u naftnoj politici, dok njegov britanski kolega David Cameron konstatovao istog dana u Aberdinu, posle prve sednice svoje vlade održane u

Cameron (L) i Salmond (D) prilikom jednog ranijeg susreta

Škotskoj, da bi se naftnim rezervama bolje upravljalo kada bi Škotska ostala u Ujedinjenom Kraljevstvu. „Možemo obezbediti poreske olakšice, ulaganja, dugoročnu strukturu neophodnu kako bismo iz Severnog mora iskoristili što je moguće više“, rekao je on. Kako prenosi BBC, Salmond je napomenuo da je London u poslednjih deset godina 16 puta promenio poreze u tom sektoru, a 14 ministara nafte u prethodnih 17 godina. Procenjujući vrednost preostalih rezervi u škotskim vodama Severnog mora na 300.000 funti po osobi, Salmond je potsetio da bi nezavisna Škotska formirala dva naftna fonda, kratkoročni "stabilizacioni" za ublažavanje posledica kolebljivosti na naftnom tržištu i dugoročni u kome bi štedela za buduće generacije. „Norveški penzioni (naftni) fond“, osnovan je 1990. i sada je vredan bezmalo 830 milijardi dolara. Prva nafta iz Severnog mora potekla je u junu 1975., a proizvodnja je dostigla vrhunac 1999. godine. Do sada je izvađeno više od 40 milijardi barela. Inače, poslednje ankete ne idu u prilog nezavisnosti Škotske. Protiv je 49 odsto Škota, a za 37 odsto. Škotska ima sopstveni parlament i vladu od 1998. godine. **BBC**

Škotskoj, da bi se naftnim rezervama bolje upravljalo kada bi Škotska ostala u Ujedinjenom Kraljevstvu. „Možemo obezbediti poreske olakšice, ulaganja, dugoročnu strukturu neophodnu kako bismo iz Severnog mora iskoristili što je moguće više“, rekao je on. Kako prenosi BBC, Salmond je napomenuo da je London u poslednjih deset godina 16 puta promenio poreze u tom sektoru, a 14 ministara nafte u prethodnih 17 godina. Procenjujući vrednost preostalih rezervi u škotskim vodama Severnog mora na 300.000 funti po osobi, Salmond je potsetio da bi nezavisna Škotska formirala dva naftna fonda, kratkoročni "stabilizacioni" za ublažavanje posledica kolebljivosti na naftnom tržištu i dugoročni u kome bi štedela za buduće generacije. „Norveški penzioni (naftni) fond“, osnovan je 1990. i sada je vredan bezmalo 830 milijardi dolara. Prva nafta iz Severnog mora potekla je u junu 1975., a proizvodnja je dostigla vrhunac 1999. godine. Do sada je izvađeno više od 40 milijardi barela. Inače, poslednje ankete ne idu u prilog nezavisnosti Škotske. Protiv je 49 odsto Škota, a za 37 odsto. Škotska ima sopstveni parlament i vladu od 1998. godine. **BBC**

Britain creates new oil and gas regulator to tackle falling output

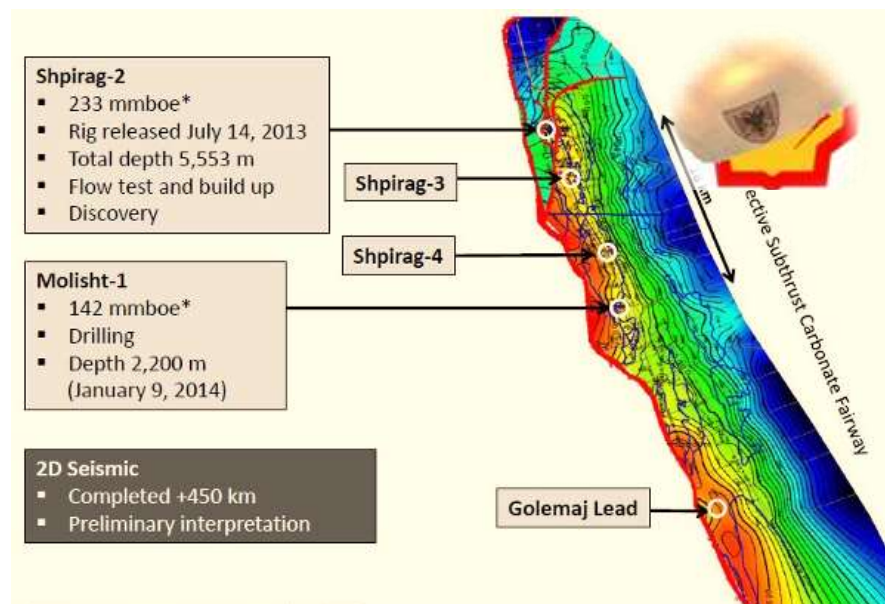

LONDON - Britanija će do kraja godine formirati novo regulatorno telo radi pomoći domaćoj naftno-gasnoj privredi, saopštio je u ponedjeljak tamošnji ministar energije Ed Davey, prihvatajući inicijativu koja je potekla iz samog sektora. Ideju je prvi izneo naftni ekspert i veteran u tom sektoru Sir Ian Wood navodeći da je poslednji trenutak za formiranje novog regulatora radi maksimizacije eksploatacije preostalih do 24 milijarde barela nafte ispod britanskih voda Severnog mora. Novo telo bi finansirala sama naftna privreda, a njegov zadatak bi bio da kreira

uslove za zajednički rad kompanija u oblasti istraživanja i proizvodnje. Prema analizi Sir Iana, stvaranjem potrebnih uslova, moglo bi se osigurati crpljenje barem tri do četiri milijarde dodatnih barela u naredne dve decenije, u vrednosti oko 200 milijardi funti. Ministar Davey je rekao da će kompanije koje ne budu postupale u skladu sa pravilima koje odredi novi regulator ostati bez licenci za rad. *Reuters*

VANKUVER – Kanadski *Oil&Gas* bilten za investitore skrenuo je ulagačima u ponedjeljak pažnju na malo zapaženu vest da je igrač veličine Royal Dutch Shell u partnerstvu sa marginalnom naftnom firmicom Petromanas, na tragu potencijalnog ležišta od 500 do 800 miliona barela

naftne u Albaniji. Dan pošto je urednik i vlasnik Biltena Keith Schaefer obelodanio u detaljnoj analizi da je Shell platio pre dve godine 100 miliona dolara ovoj kanadskoj firmi za partnerstvo u njena dva naftna istraživačka bloka u Albaniji, vrednost Petromanasa na berzi skočila je 42%. Schaefer navodi da je bilo neobično videti kako je naftni

superkolos agresivno tražio i dogovorio u februaru 2012. partnerstvo (75-25 u korist Shella) sa firmom veličine Petromanasa. Pokazali se da su Shellovi skauti dobro procenili , visok potencijal onshore naftnih blokova 2-3 u Albaniji. Investicija Shella potvrđena je 9. januara ove godine, kada je Petromanas objavio otkriće ležišta lake nafte u izvoru Špirag 3, nekih tri kilometara od njihovog ranije otkrivenog polja Špirag 2, što ukazuje da se verovatno radi o jednom naftnom polju dužine najmanje 18 kilometara sa potencijalom od 500 do 800 miliona barela.

ATINA - Premijer Grčke rekao je da bi ta zemlja u naredne tri dekade mogla na proizvodnji nafte i gasa iz svojih još neotkrivenih podmorskih ležišta zaraditi do 150 milijardi evra. Antonis Samaras je u intervjuu za *Blomberg* od srede rekao da ovo nisu „ni optimističke, ni pesimističke“ procene, a zasnovane su „na veoma jakim indikatorima značajnih“ rezervi od Grčke zapadne obale i voda oko ostrva Krit. Zaliv Patras, na zapadu, računa se da krije oko 200 miliona barela većinom nafte, dok drugih 50-80 miliona barela veruje se da leži u podnožju Jonskog mora.

LONDON – Royal Dutch Shell rukovodi pripremom prvog u svetu velikog projekta hvatanja i skladištenja ugljendioksida (capture and storage - CCS) iz termoelektrane na gas u vlasništvu škotske kompanije SSE, saopšteno je u ponedeljak iz tog naftnog kolosa i vlade u Londonu. Britanski ministar energije Ed Davey rekao je da će projekat, ako bude završen, godišnje sprečiti emitovanje milion tona CO₂ u atmosferu iz termoelektrane Peterhead u Aberdinšajeru u Škotskoj. Vlada je obezbedila multimilionsku podršku za inženjerijske dizajnerske i finansijske radove na projektu, dodao je on. CCS tehnologija je za sada isprobana na nekoliko manjih pilot projekata u svetu, ali još nije komercijalno primenjena na velikim kapacitetima. Vlada procenjuje da bi do 2050. CCS tehnologija mogla uštedeti više od 30 milijardi funti (50 mlrd.\$) godišnje u borbi za klimatske ciljeve. Peterhead CCS planira da kaptira i skladišti u dubinu zemlje 85% emisija CO₂ iz jedne od tri turbina na gas elektrane i trebalo bi da bude operativna krajem dekade. Ed Daniels, predsednik kompanije Shell UK kaže da bi uspeh ovog projekta mogao pomoći diverzifikaciji severnomorske

naftne i gasne privrede i pomoći dugoročnoj stabilnosti tog sektora. **Reuters**

MOSKVA – Ruska naftna kompanija LUKoil stopirala je isporuke sirove nafte za rafineriju Odesa u Ukrajini. „Poslednji tanker poslat je 29. decembra“, saopštio je agenciji **Itar-Tass** u sredu jedan predstavnik kompanije. Ukrajinski mediji su ranije istog dana javili da je policija zapečatila naftne rezerve u rafineriji Kerson, jednoj od šest postojećih u toj zemlji, kao i da je u utorak blokirala sve izlaze iz rafinerije Odesa. Prethodnog dana, 24. februara direktor rafinerije Odesa Valerij Čahajev podneo je ostavku, dok su pogon napustili i izvršni direktor Sergej Kuznjecov i ostali top menadžeri. Mediji su takođe naveli da će rafinerija uskoro prekinuti rad zbog prekida dostave sirove nafte „zbog zaostalih dugova“.

BUDIMPEŠTA - MOL Grupa ostvarila je prošle godine operativnu dobit (CCS EBITDA) od 516 milijardi forinti, što je za 9% niže nego u 2012. Neto prihod od prodaje iznosio je 24,14 milijardi dolara, što je 1% manje nego u 2012, a neto dobit je pala za čak 86%, na 97, sa 672 miliona dolara godinu ranije. MOL je smanjio projekciju svoje proizvodnje nafte za ovu godinu na 91.000 do 96.000 barela na dan (bd) zbog neplanirano male proizvodnje iz polja u iračkom Kurdistanu. Na prezentaciji za investitore u utorak izvršni direktor MOL-a Josef Molnar najavio je da će u 2015. proizvodnja ponovo porasti, na 105.000-115.000 bd, a dostići vrh od 125.000-135.000 bd u 2018. godini. **BBJ**

PRIRODNI GAS

ANKARA – Ministar energije Turske Taner Yildiz rekao je da je „turskoj vladi u ponedjeljak predložena nacionalizacija projekta Trans-anadolijskog gasovoda TANAP – druge od tri karike u lancu tzv. Južnog evropskog koridora, kojim kaspiski gas treba da stigne do tržišta EU. Otvarajući jedan energetska forum u Ankari, Yildiz je ukazao na veliki značaj koji Južni gasovodni koridor ima za region i svet. Azerbejdžanska nacionalna naftno-gasna kompanija SOCAR vlasnik je 80% projekta TANAP, dok turski partneri BOTAS i TPAO dele preostalih 20%. Južni koridor, procenjen na ulaganja od 45 milijardi dolara, čine projekti produženja Južnokavkaskog gasovoda preko Azerbejdžana i Gruzije, TANAP – preko teritorije Turske i TAP, preko Grčke, Albanije do Italije.

Anadolu Ajansi

LONDON - Najveća popunjenost evropskih skladišta gasa od 2009. na ovamo neutrališe eventualne poremećaje u snabdevanju ruskim gasom preko Ukrajine, konstatuje u analizi od ponedeljka **Bloomberg**. Ukupan inventar u evropskim skladištima iznosio je 22. februara 6,24 milijarde kubnih metara, ili 19% iznad nivoa od pre godinu dana, pokazuju podaci londonske konsultantske firme Energy Aspects Ltd.

Analitičari koje je konsultovao Bloomberg ne vide razlog prekida slanja ruskog gasa preko Ukrajine, koja nije ni formirala novu vladu i ukazuju da bi Moskva mogla dobro da sarađuje se Julijom Timošenko, ako se kao opozicioni lider vrati na vlast. Stabilnost gasnog tržišta ilustruju i cene tog energenta, koje su na berzi u Holadiji pale na najniži nivo u poslednje dve godine od 22,90 evra za megavat-čas (9,20\$ za mBtu), a u Nemačkoj se očekuje da padne na 22€/MWh za isporuke u martu. Evropska potrošnja gasa u 2013. bila je najniža od 1999., a Societe Generale na osnovu podataka iz osam glavnih zemalja potrošača (63% ukupne potrošnje u EU), procenjuje (20. februara) njen dodatni pad u ovoj godini.

LONDON – Američki LNG trebalo bi da do kraja ove dekade postane ozbiljna konkurencija ruskom gasu na tržištu Evrope, navodi Birger Balteskard, direktor sektora za utečnjeni prirodni gas u Conoco Phillipsu. Globalni rast proizvodnje LNG-a potstaknut novim projektima u SAD, Australiji, istočnoj Africi, Rusiji i Kanadi bi mogao udvostručiti proizvodnju tog energenta na 600 miliona tona godišnje počev od 2018. Gro gasa iz australijskih i istočnoafričkih projekata biće namenjen tržištima u Aziji, dok će LNG iz SAD i drugih zemalja biti prvenstveno ići na evropska tržišta. Balteskard kaže da će Evropa biti suočena sa velikim jazom između ponude i potražnje, pa se očekuje da će evropski uvoz narasti na 25 milijardi kubnih metara dnevno do 2025. godine. SAD će u međuvremenu počev od 2015. otvoriti više od desetak izvoznih LNG projekata. Balteskard je zaključio da je jedan od najverovatnijih scenarija nadmetanje između ruskog gasa i LNG-a iz SAD-a i eventualno istočne Afrike. **Reuters**

СВЕТ ОКО НАС ПОКРЕЋЕ ЕНЕРГИЈА,
НАЈБОЉА ЈЕ ОНА КОЈА ГА ЧУВА.

ЈП "СРБИЈАГАС"
Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1549; +381 21 481 2703
Факс: +381 21 481 1305
www.srbijagas.com

ATINA – Gasprom je pristao da smanji cene izvoznog gasa grčkoj državnoj kompaniji DEPA za 15%, potvrđeno je u utorak iz ministarstva životne sredine u Atini. **GreekReporter.com** prenosi da je nova cena ispod 400 dolara za 1.000 kubnih metara, u odnosu na 470\$/1.000m³ koliko je DEPA plaćala do sada. Nova cena važiće retroaktivno za isporuke od juna 2013. godine. Popust je dogovoren u paketu sa produženjem dugoročnog ugovora između dva partnera koji ističe krajem 2016. za još deset godina, do 2026. uz obavezu Gasproma da godišnje izvozi u Grčku 2,5 do tri milijarde kubika gasa.

SUSEDI I REGION

ZAGREB - Ministarstvo privrede Hrvatske objavilo je 24. formiranje Agencija za ugljikovodike i najavilo za april raspisivanje tendera za koncesionu eksploataciju naftno-gasnih polja u Jadranu. Razrađen je i finansijski model koji obuhvata fiksnu novčanu naknadu državi i podelu proizvedenih količina gasa i nafte, o čemu će Vlada raspravljati narednih dana, rekao je ministar privrede Ivan Vrdoljak. On kaže da u odnosu na trenutni model, koji je baziran isključivo na novčanoj naknadi, država u ovom prolazi znatno bolje. Prema simulaciji koju je predstavio u ponedjeljak novinarima, udeo koji će da ide državi, uključujući i podelu proizvodnje, je 60% kod gasa i 54% kod nafte, dok danas državi pripada 24%. Vrdoljak navodi da je prošle godine taj

Inina platforma Labin, sagrađena u Rijeci 1985.

udeo iznosio samo pet odsto s obzirom da je Ina, kao firma tvrtka koja se trenutno u Hrvatskoj bavi istraživanjem i eksploatacijom, unutar grupe iskazala konsolidovani gubitak pa je država prihodovala samo 365,7 miliona kuna. Da je na snazi bio novi model, država bi od naknada i poreza po novom modelu ubrala 3,8 milijardi kuna, ako se dobit ne konsoliduje unutar grupe nego se iskazuje preko posebnog pravnog subjekta koji se bavi upstreamom. Ministarstvo je podelilo Jadran

u 29 blokova. U severnom Jadranu je osam blokova, a u srednjem i južnom 21 blok. Kako je navedeno, 10. marta otvara se 'data room' za investitore. Stare podatke o zalihama nafte i gasa, koji su u vlasnistvu države, investitori kupuju direktno od Agencije. Nove podatke kupuju od norveškog Spectruma uz saglasnost države. Prvih pet ugovora ide Spectrumu, zatim 50:50 dijele s Republikom Hrvatskom. **RTL**

ZAGREB - Jadransko more prema jugu postaje sve dublje, pa je stoga i eksploatacija ugljikovodika tehnološki sve kompleksnija, objavljuje **Poslovni dnevnik** u ekspertskom prikazu 25-godišnje istorije eksploatacije ovog područja. Naftni analitičar Marko Biočina ukazuje da su najplići blokovi na području severnog Jadrana, do 100 metara dubine, a dok je od 21. bloka u srednjem i južnom Jadranu, pet dublje od hiljadu metara. Tako velike dubine podrazumijevaju i znatne troškove, tako da je za očekivati da će zainteresovane kompanije formirati konzorcijume kako bi smanjile rizik. Upravo zbog toga razrađen je i finansijski model koji predviđa šest novčanih naknada, ukazuje Biočina.

Marko Biočina podseća da je američki Chevron početkom osamdesetih godina na 30-ak milja severozapadno od Budve otkrio prisutnost nafte, ali su količine procenjene komercijalno neisplativim uz tadašnju vrednost barela od 20 do 40 dolara. „Sa današnjom cenom od 100 i više dolara, evidentno je da bi se ista nalazišta tretirala znatno drugačije“, konstatuje on.

TIRANA – Kanadska kompanija Bankers Petroleum saopštila je da su njene proverene rezerve u albanskim naftnim onshore poljima Patos Marica i Kučova dostigle na kraju 2013. godine 146,7 miliona barela sirove nafte, ili 5% više nego godinu dana ranije. Proverene i verovatne rezerve u tim poljima procenjuju se na 232,2 miliona barela, a ako se tome dodaju i moguće, onda potencijal ide na 357,6 miliona barela, stoji u izveštaju kompanije za 2013., objavljenom na njenom **website**-u.

BUDIMPEŠTA - Izvršni direktor MOL-a Josef Molnar kazao je u utorak da su u trenutnoj fazi pregovora oko hrvatske Ine obe opcije podjednako važne - i postizanje sporazuma s hrvatskom vladom „na osnovama tržišnog principa umesto politički motivisane agende“ i prodaja udela u Ini „ako ne možemo investirati na profitabilan način“. U intervjuu za britansku komunikacijsku agenciju **Merchantcantos**, Molnar je kazao da je današnja brzina pregovora sporija nego što su očekivali.

LONDON, ZAGREB – Premijer Hrvatske Zoran Milanović potvrdio je 24. februara da je razgovarano sa ruskom stranom oko kupovine Ine, dok je istog dana ministar privrede Ivan Vrdoljak rekao da o tome nije bilo “službenih kontakata” sa Rusima, ali nije odgovorio na pitanje – je li razgovarano neslužbeno o prodaji državnog udela u nacionalnoj naftnoj kompaniji. „Mislim da ruski investitor ima taj interes ... ali možda postoje zainteresovani i s druge strane”, kazao je Milanović odgovarajući na pitanje hrvatskih novinara u Londonu. „Očito je da Rusija ima tu vrstu ambicije i da smo razgovarali, ali ništa više”, rekao je Milanović. Vlada u Zagrebu nije imala „službenih kontakata” o prodaji deonice Ine nekom od ruskih investitora, izjavio je istog dana novinarima ministar Vrdoljak. Nije odgovorio na pitanje da li je bilo nezvaničnih kontakata. Ako se MOL odluči za prodaju svog udela u Ini, Vrdoljak je uveren da bi kupci razgovarali i s hrvatskom vladom oko strateških ciljeva kompanije. "Nije bitno iz koje države dolazi investitor, nego dogovor o strateškim ciljeva, a ti su da Ina bude vertikalno integrisana hrvatska kompanija i najjača energetska kompanija u regionu i to će tako biti", zaključio je Vrdoljak odgovarajući na pitanja novinara o tome da ruski Rosnjeft razmatra mogućnost preuzimanja Ine. *Hina, Poslovni.hr*

RIJEKA - Američki Bechtel projektiovaće koking postrojenje za obradu teških ostataka u okviru procesa modernizacije Inine Rafinerije nafte Rijeka. Ugovor za bazni projekat vredan je milijun i po evra, a biće potpisan narednih dana u Rijeci, piše *Novi list*. Bazni projekat Amerikanci će isporučiti do početka septembra, posle čega će se raspisati tender za gradnju postrojenja vrednosti 350 do 400 miliona dolara. Za izgradnju će biti potrebne tri godine, a u

celini će je financirati Ina, bez obzira na ishod pregovora s MOL-om. To postrojenje je ključno za opstanak rafinerije za koju su mediji nedavno objavili da je MOL namerava zatvoriti 2018. godine, piše *list*.

KALGARI – Sterling Energy dogovorio je produženje svojih licenci za dva crnomorska istraživačka bloka u Rumuniji – Midia Shallow i Pelican, saopšteno je u sredu iz ove kanadske kompanije. Licence za istraživanje, koje ističu u maju, mogu biti produžene do maja 2015., 2018. i 2020. godine i uključuju dve bušotine u dva bloka. Sterling bi sredinom ove godine trebalo da objavi rezultate ispitivanja i 3D snimanja koje je kompletirao početkom ove godine. Kompanija navodi da je sada u poziciji da do kraja godine proda novom partneru polovinu od svojih interesa od 65% u bloku Midia Shallow i 50% u Pelican-u. *Offshore*

ЗА ЕФИКАСНИЈЕ И СИГУРНИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ

КВАЛИФИКОВАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРТИФИКАТИ PKS

Привредна комора Србије омогућила је својим члановима, свим привредним субјектима бесплатно издавање квалификованих електронских сертификата, помоћу којих можете из своје канцеларије да поднесете ПДВ пријаву, проверавате финансијски рејтинг свог и предузећа са којима сарађујете, оглашаваате понуду и тражњу, поднесете царинску декларацију, пријаву и одјаву запослених.

Ова напредна, савремена и јединствена услуга Привредне коморе Србије омогућава предузећима и пословним људима сигурно електронско пословање, смањење трошкова, поједностављење процедура и повећање ефикасности у раду.

pkzca@pks.rs

www.pks.rs/ca

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

